

STRUINEN IN DE DUINEN; WAT BEZIELT EEN "PADDEN-FREAK"

Het telgebied uitgelicht van: Stephan Huijgens

Voor de meeste Noord-Hollandse amfibieën loopt het seizoen zo langzamerhand weer op zijn eind en daarmee ook het eerste officiële jaar van mijn telgebied. Dit gebiedje bevindt zich in de duinen van het Noord Hollands Duinreservaat bij Castricum.

Al sinds mijn vroegste jeugdherinneringen kom ik in het gebied, eerst met ma en pa, nu met zaklamp en ontheffing. Mijn eerste op papier gezette waarnemingen stammen uit 1990 en sinds 1995 heb ik jaarlijks de mij zo geliefde beessies gespot op mijn huidige telgebied.

misleidende rugstreeppadden

Het amfibie dat definitief mijn interesse voor dit terrein wekte, was de Rugstreeppad (wat een kleuren en wat een geluid!!), die ik hier in 1990 voor het eerst in mijn leven ontmoette. Al bij het verlaten van de trein op station Castricum was hun gekwaak te horen. Gekwaak dat nog van enkele kilometers verder westelijk in de duinen bleek te komen. Speurend naar deze pad heb ik zo grote delen van het dungebied doorkruist. Volkomen misleid door het bereik van zijn gekwaak ploeterde ik door eindeloze stukken duindoorn en helmgras, uitgeput de zoveelste duinrug op, om weer een droog vlak aan te treffen. Voor mij lag de zoveelste zandrug als barrière voor het padden-walhalla. Ook plotseling opkomende zeer dichte mist verlengde mijn verblijf al enkele malen onvrijwillig. In een gebied dat je kent als je broekzak, kan de mist je oriënterend vermogen danig ontregelen.

plassen en poelen

Ik begon dus met het kriskras spotten van amfibieën door het uitgestrekte duin. Inmiddels probeer ik me te beperken tot een

*De waarnemers
wachtend op het
invallen van de nacht
en het losbarsten van
het rugstreeppadden-
koor aan de oevers van
één van de nieuw
gegraven plassen*

relatief klein gebied waarin alle te verwachten soorten in behoorlijke aantallen, voorkomen. Dit is in 2001 dus het 'telgebied' geworden en het bevindt zich langs de rand van het zweefvliegveld en het infiltratieveld. In mijn telgebied liggen sinds 1999 zeven poelen en plassen. Voor die tijd waren er drie poelen nog niet aangelegd en stonden enkele andere poelen regelmatig droog.

De grondwaterstand is de afgelopen jaren flink gestegen. Met name voor de rugstreeppad heeft dit een ware volksverhuizing tot gevolg gehad. Zij verhuisden van de voormalige 'top'-locatie, de Oost-poel op het zweefvliegveld, naar de grote plas op het grasvlak. Hemelsbreed zo'n 500 meter verderop. De plassen op dit grasvlak zijn veel ondieper dan de oude poelen en daarom veruit favoriet voor deze pionierssoort. Sinds deze nieuwe voortplantingsplaats beschikbaar is, zijn mijn waarnemingen per avond in de Oost-poel gedaald van maximaal 23 rugstreeppadden (13 april 1990) via één dier in 2000, naar nul (!) in 2001. Op de nieuwe locatie heb ik in 2000 op een avond 41 rugstreeppadden geteld (21 april) als voorlopig hoogtepunt. Deze zomer trof ik hier ook duizenden larven (schatting uiteraard!) van deze soort aan. Veel meer dan ooit in een andere poel.

hitsige padden

De meeste indruk in dit terrein maakt echter de gewone pad, die hier in overweldigende aantallen

rondscharrelt. Voorlopig staat de teller stil op 805 stuks op een avond (11 maart 2000)! Hiervan bivakkeerde ruim de helft in de Oost-poel op het zweefvliegveld en 'slechts' een kwart in de plassen op het grasvlak. Dat de larven op beide locaties niet te tellen waren ligt voor de hand. ook deze zomer weer. Zeker op het grasvlak tref je regelmatig teerachtige plakken larvenrestanten aan. Als de opdrogende plas kommetjes vormt waaruit geen ontsnappen meer mogelijk is, gaan er hier velen te gronde. Op een geschikte avond zwerven de padden in grote aantallen door het gehele gebied, waarbij je amplexen in alle soorten en maten kunt aantreffen, zowel op het land (nooit bij de rugstreepad!) als in het water. De hitsigheid van deze padden kent geen grenzen. Behalve soortgenoten, de vrouwtjes worden soms omklemd door zo'n tien verschillende mannetjes, grijpen ze ook bruine kikkers, vingers en zaklampen. Ik heb zelfs een keer een vrouwtje rugstreepad eisnoeren zien afzetten terwijl ze in amplex was met een mannetje van de gewone pad. Of dit mannetje zich nu zo overtuigend voordeed als een rugstreep, of dat zij gewoon van hem afwilde ten koste van een succesvol voortplantingsjaar...?

bomkrater

Een ander leuk watertje in mijn telgebied is de 'bomkrater'. Dit diepe en kleine poeltje was jarenlang de enige mij bekende plek waar je de kleine watersalamander kon vinden binnen het gebied. Hier telde ik maximaal 15 stuks op één avond. En dat terwijl je ze bijna alleen kon zien als ze adem kwamen happen. De wanden van de 'bomkrater' zijn zo steil en het water zo vol algen dat je niet diep kunt kijken en slecht kan bemonsteren met een schepnet. Verder vond ik hier ook overwinterde larven en juvenielen, waaronder een neotene larf met het formaat van een volwassen exemplaar. Ook lijkt dit een plek te zijn waar de weinige groene kikkers uit het gebied overwinteren. De vroegste waarneming van een meerkikker deed ik hier op 13 maart 1997.

andere fauna

Verder komen er verspreid door het gebied bruine kikkers voor, maar zeker niet zo massaal als de beide padden. Het hoogste aantal dat ik ooit vond was 18 stuks op 29 maart 1998. Deze dieren bevonden zich in de Hoefijzerplas vlak voor de vogelkijkhut. Dit is meest zuidelijke plas van het eigenlijke infiltratieveld. Hier tel ik alleen al omdat hij vanuit de vogelkijkhut, een vast rustpunt tijdens de tellingen, te overzien is. Dit is ook het enige water met vis in mijn teltraject. Ik heb hier ook al meerdere keren een snoek zien 'staan' terwijl padden en kikkers rondom hem spartelden. De aanwezigheid van vis heeft er ook zeker toe bijgedragen dat er zich dit jaar een flinke aalscholver kolonie heeft gevestigd, tegenover de vogelkijkhut (ja, die stond er echt al jaren voor de aalscholvers kwamen!). Weer eens een ander geluid dan de onheilspellende roep die de bosuil altijd laat horen als ik me huiswaarts door het bos begeef. Om dit typische Noord Hollandse duingebied qua herpetofauna te complementeren, vond ik deze zomer in mijn telgebied voor het eerst een zandhagedis (overdag natuurlijk!). Dat ze hier zaten was al bekend. Maar ja, ik struin hier met name in het maanlicht.

timing

Volwassen bruine kikkers, gewone padden en kleine watersalamanders vind ik vooral in de maand maart. De rugstreepad vooral in de maand april en de groene kikkers met name in april/mei. Omdat ik ook een aantal gebieden in Zuid-Limburg jaarlijks bezoek, merk ik dat het amfibieën seizoen in mijn telgebied meestal twee weken later losbarst dan daar. Tel bij de eerste waarnemingen daar dus een week of twee op en je 'timed' je bezoek perfect. Mits de weergoden meewerken natuurlijk! Larven en juvenielen van de meeste soorten zijn in juni het meest talrijk. Tot slot wens ik iedereen ook volgend jaar weer een succesvol waarnemingsjaar toe en wie weet tot ziens op een excursie!